

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

ARVAMUSED

REGIOONIDE KOMITEE

TÄISKOGU 130. ISTUNGJÄRK, 4.7.2018–5.7.2018

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Idapartnerluse eesmärgid 2020. aastaks: kohalike ja piirkondlike omavalitsuste panus“

(2018/C 387/01)

Raportöör: Sören HERBST (DE/EPP), Magdeburgi linnavolikogu liige

Viitedokument: Idapartnerluse tippkohtumise ühisdeklaratsioon, 24. november 2017, I lisa „20 eesmärki aastaks 2020“

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused

1. tervitab 24. novembril 2017 Brüsselis toimunud idapartnerluse tippkohtumise ühisdeklaratsioonis 2020. aastaks kokku lepitud 20 eesmärki ning samuti asjaolu, et selles rõhutatakse kohalike ja piirkondlike omavalitsuste osalemist idapartnerluse riikide kohalike ja piirkondlike omavalitsuste konverentsil (CORLEAP) idapartnerluse eesmärkide aktiivsete edendajatena;
2. kiidab heaks 2020. aasta 20 eesmärgi rakendamise uue institutsioonilise struktuuri, mis käivitati 12. märtsil 2018 ja mis on üles ehitatud selleks, et mõnede valdkondadevaheliste küsimuste käsitlemise kõrval tugevdada majandust, juhtimist, ühenduvust ja ühiskonda kõnealustes riikides;
3. toonitab, et diferentseeritud koostöö ELi ja kuue idapartnerluse riigi vahel on otsustava tähtsusega kõnealuste riikide demokraatliku, majandusliku ja kodanikuühiskonna arengu seisukohalt, sest neil on nii hulgaliselt sarnasusi kui ka osaliselt märkimisväärsed erinevusi kõigis poliitika-, majandus- ja ühiskonnaelu valdkondades;
4. juhib tähelepanu asjaolule, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on tänu oma kodanikulähedusele ning kohaliku omavalitsuse reformile idapartnerluse riikides keskne roll 2020. aasta 20 eesmärgi edukal elluviimisel;
5. viitab sellele, et Krimmi ebaseaduslik annekteerimine Venemaa Föderatsiooni poolt ning Venemaa toetatav sõda Ukraina Donetski ja Luganski piirkonnas tõid Ukraina rahva ja kogu riigi jaoks kaasa tõsised sotsiaalsed tagajärjed, mida on võimalik kõrvaldada vaid ELi ja läänepoolsete partnerite toetusel;
6. meenutab, et kahjuks ei ole Ukraina ainus idapartnerluse riik, kellel on konflikt teise idapartnerluse riigi või kolmanda riigiga. Komitee kinnitab seetõttu ELi toetust kõikide partnerriikide sõltumatusele, suveräänsusele ja territoriaalsele terviklikkusele ning 1975. aasta Helsingi lõppaktis, 1990. aasta Pariisi hartas ja ÜRO põhikirjas sätestatud kõigi põhimõtete, eesmärkide ja kohustuste täielikule järgimisele;

7. nõuab uusi jõupingutusi, et edendada lahendamata konfliktide rahumeelset lahendamist piirkonnas, lähtudes rahvusvahelise õiguse põhimõtetest ja normidest. Konfliktide lahendamine ning usalduse ja heanaaberlike suhete loomine on hädavajalik, et tagada majanduslik ja sotsiaalne areng ning koostöö;

Institutsioonide ja hea valitsemistava tugevdamine

8. tuletab meelde, et kohaliku omavalitsuse reform, mille eesmärk on riiklike institutsioonide ja hea valitsemistava tugevdamine, on üks idapartnerluse riikide prioriteet. Euroopa kohaliku omavalitsuse harta allkirjastasid Moldova Vabariik ja Ukraina juba 1997. aastal, Armeenia ja Aserbaidžaan 2002. aastal ning Gruusia 2004. aastal. Valgevene ei ole Euroopa Nõukogu liige ega ole hartale alla kirjutanud;

9. kutsub üles viima läbi tulemuslikke detsentraliseerimisreforme koos tõhusate korruptsioonivastaste meetmetega kõigil valitsustasanditel, et tagada tugevama ja usaldust vääriva juhtimise positiivne mõju kodanike igapäevaelule;

10. tunneb heameelt selle üle, et 2020. aasta 20 eesmärgi raames viidatakse selgesõnaliselt avaliku halduse reformi elluviimisele, ning on arvamisel, et ametlik statistika, mis koostatakse kohalikul ja piirkondlikul tasandil ning mille eesmärk on pakkuda kvaliteetset statistilist teavet, tuleks muuta avatud andmetena kättesaadavaks idapartnerluse riikide kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

11. rõhutab, et ametlik kvaliteetne statistika aitab parandada arusaama sotsiaalsetest, majanduslikest ja keskkonnanälastest seostest ning võimaldab langetada tõenduspõhiseid otsuseid poliitikas ja majanduses ning edendada kodanike osalemist poliitilistes protsessides. Komitee nõuab sellega seoses konkreetset tuge jätkusuutlike projektide vormis, et ületada praegused raskused ametliku statistika hankimisel, eriti mis puudutab riigi tasandist madalamat tasandit. Komitee juhib tähelepanu tema poolt välja töötatud ja hallatavale veebilehele *Division of Powers*, mis annab ülevaate institutsioonilise ja fiskaalse detsentraliseerimise tasemetest ELis ja naaberriikides;

12. tuletab selles kontekstis meelde, et kohaliku omavalitsuse reformi raames toimival ametliku statistilise teabe riigiasutustepoolse kogumisel, töötlemisel ja avaldamisel on märkimisväärne majanduslik potentsiaal – see võimaldab kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel tõhusalt hinnata oma majanduslikku potentsiaali ning väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel (VKEd) leida turunišše ja edendada jätkusuutlikku majanduskasvu kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Samuti annavad kvaliteetsed ja usaldusväärsed andmed panuse korruptsiooni ennetamisse ja tõhusate korruptsioonivastaste mehhanismide väljatöötamisse. Lisaks kujutavad kogutud andmed endast lähtematerjali paljude teadusasutuste analüüsidele ning see omakorda tugevdab teadustegevust idapartnerluse riikides;

13. kutsub üles lisama tegevuskavva kohaliku avaliku sektori eelarvete tõhusa ja tulemusliku haldamise teema ning nõudma kohalike eelarvete sise- ja välisauditeid, tagamaks, et avaliku sektori vahendeid kasutatakse otstarbekalt ja tõhusalt. Kodanike osalemine sõltumatus auditis toetaks kohalikke asutusi nende tulemuslikkuse, programmide ja teenuste kvaliteedi hindamisel ning nende kohandamisel kodanike nõudmistele;

14. soovib edendada kodanike osalemist kohalike ja piirkondlike omavalitsuste eelarvetes kaasava eelarvestamise vormis, et anda kodanikele võimalus olla kaasatud avalike ressursside haldamisse ja selles osaleda ning väljendada oma eelistusi avaliku sektori kulutuste osas;

Liikuvus ja inimestevahelised kontaktid

15. tervitab asjaolu, et idapartnerluse riigid saavad osaleda sellistes programmides nagu Erasmus+, „Loov Euroopa“, COSME ja „Horisont 2020“, mis pakuvad täiendavaid vahetusvõimalusi ülikoolidele, haldusasutustele, ettevõtjatele ja teadlastele, ning nõuab rohkem projekte nende programmide tutvustamiseks kohalikul ja piirkondlikul tasandil, pidades eelkõige silmas asjaolu, et mõnedes idapartnerluse riikides pakuvad üksnes rahvusvahelised toetusprogrammid platvormi kogemuste vahetamiseks ning et neist mõne puhul on taotluste edukuse määr suhteliselt madal;

16. nõuab lisaks (vahetus)projektide edendamisele teaduse alusuuringute valdkonnas ka projekte humanitaarteaduste alal, mis annavad panuse poliitiliste, sotsiaalsete ja kultuuriliste arengute paremasse mõistmisse idapartnerluse riikides ning võimaldavad uurimismeetodite alaste kogemuste vahetamist ning teadlaste integreerimist Euroopa teadustöö struktuuri-desse;

17. tunneb muret selle pärast, et 2020. aasta 20 eesmärgis on mainitud, et ülikoolide võrgustikud idapartnerluse riikides peavad keskenduma üksnes õpetamisele;

18. soovib sellega seoses tungivalt mitte üksnes edendada idapartnerluse riikide ülikoolides õpetamist, vaid toetada ka teadustegevust, jagades konkreetsete projektide kaudu parimate tavade näiteid uurimismeetoditest ja teadustöö kirjutamisest;
19. juhib sellega seoses tähelepanu asjaolule, et vahetused keskse tähtsusega osalejate – nagu ülikoolid, teadusasutused, kodanikuühiskonna organisatsioonid (nt mõttekojad) ja VKE – vahel võiksid anda panuse positiivsete sünergiate arengusse, millest omakorda saaks kasu kogu teadusuuringute ja innovatsiooni valdkond;
20. nõustub, et kohaliku omavalitsuse ja detsentraliseerimise reform avaldab kohalikele ja piirkondlikele eelarvetele positiivset mõju ning sisaldab tohutut potentsiaali teadusuuringute ja innovatsiooni edendamiseks kohalikul ja piirkondlikul tasandil;
21. märgib, et ettevõtlusega seotud projektid tuleks suunata mitte ainult noortele, vaid ka täiskasvanutele ja eelkõige naistele;
22. nõuab sellega seoses konkreetseid meetmeid sotsiaalse ettevõtluse arendamiseks noorte ja täiskasvanute mitteformaalse hariduse vormis kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Sotsiaalne ettevõtlus lahendab kohalikke probleeme, pakub sissetulekut, loob töökohti ja edendab sotsiaalset innovatsiooni kohapeal;
23. viitab sellele, et lisaks vahetustele idapartnerluse riikide vahel ja ELiga tuleks edendada ka vahetusi idapartnerluse riikide sees, kuivõrd neid riike iseloomustab suhteliselt passiivne liikuvus, tuues kaasa eelarvamuste ja stereotüüpide kinnistumise oma riigis ning luues võimalusi väärinfo levikuks;
24. peab seetõttu vajalikuks toetada sellised sissepoole suunatud piirkondadevahelisi vahetusprojekte eelkõige Ukrainas, kuna riik kannatab Venemaa Föderatsiooni poolse jätkuva sõjalise agressiooni ja pideva väärinfo all;

Majandusareng ja turuvõimalused

25. tervitab asjaolu, et idapartnerluse riigid saavad osaleda VKEdele suunatud COSME programmis;
26. rõhutab sellega seoses, et Armeenia, Aserbaidžaan ja Gruusia praegu veel selles programmis ei osale ning projektide arv Ukrainas, Moldovas ja Valgevenes on suhteliselt väike (1–8 projekti) ja need on suures osas koondunud pealinnadesse;
27. on kindlalt veendunud, et kõnealust programmi tuleb edasi arendada ning see peab keskenduma idapartnerluse riikide kohalikele ja piirkondlikele VKEdele, ka neile, mis asuvad pealinnadest kaugel eemal. Sellised programmid edendavad VKEsid ning annavad panuse kestlikku majanduskasvu kohalikul ja piirkondlikul tasandil;
28. rõhutab, kui oluline on edendada ettevõtjate ühendusi, kutseühinguid ning kohalikke ja piirkondlikke kaubanduskodasid (nt tööstus- ja kaubanduskojad, inseneride kojad jne) ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaudu, sest need institutsioonid hõlbustavad integratsiooni Euroopa struktuuridesse ning annavad panuse ausa konkurentsi kultuuri, mis aitaks samuti kaasa korruptsioonivastasele võitlusele;
29. tuletab taas kord meelde, et sotsiaalset ettevõtlust tuleb edendada, sest see parandab majandusarengut kohalikul ja piirkondlikul tasandil ning loob uusi töökohti;
30. peab oluliseks edendada VKEsid innovatsiooni valdkonnas ning toetada sünergiaid ettevõtluse ja teadustegevuse vahel;
31. rõhutab, et ei piisa kohalike ja piirkondlike omavalitsuste toetamisest majandusarengu strateegiate rakendamisel, nagu sõnastati 2020. aasta 20 eesmärgis, vaid tarvis on pakkuda tehnilist tuge juba strateegiate ettevalmistamise etapis;

Valdkonnaülelised eesmärgid

32. ootab, et kooskõlas eesmärkidega suurendaksid asjaomased riigid õigusriigi ja kohtusüsteemi tugevdamiseks tehtavaid jõupingutusi, et tagada põhiõigused, vabadused ja julgeolek ning kindlustada vähemuste kaitse ja sooline võrdõiguslikkus, sh võitlus koduvägivalla vastu;
33. rõhutab oma seisukohta, et idapartnerluse riikide kodanikuühiskond etendab olulist rolli ühiskonna demokraatliku arengu jaoks ning valitsused peaksid kodanikuühiskonda nägema tõsiseltvõetava ja olulise partnerina;

34. viitab sellele, et kohaliku omavalitsuse ja detsentraliseerimise reformi silmas pidades etendavad uued demokraatlikud jõud ja juhid olulist osa demokraatlikes protsessides ning neid tuleks sihipäraste meetmete abil toetada;
35. toonitab vajadust parandada haldustegevuse kvaliteeti ning nõuab sellega seoses, et loodaks töövarjuprogrammid kohaliku ja piirkondliku omavalitsuse tasandi haldustöötajatele, et edastada paremini Euroopa haldusalaseid standardeid;
36. nõuab seda silmas pidades, et komisjon võtaks uuesti kasutusele kohalike omavalitsuste muudetud programmi, millele viidatakse oktoobris 2016 vastu võetud komitee arvamuses „Euroopa naabruspoliitika läbivaatamine“⁽¹⁾;
37. soovib tungivalt edendada teadustööd kodanikuühiskonna institutsioonides, nagu mõttekojad ja teadusasutused, kes rikastavad oma analüüsiga poliitilist dialoogi ning lihtsustavad idapartnerluse riikide poliitika- ja majandusvaldkonna peamiste osalejate otsuste langetamist praktiliste ettepanekutega;
38. rõhutab vähemuste kaitse erilist tähendust kõigis idapartnerluse riikides kui olulist tegurit, mis võimaldab üksikisikutel end samastada oma piirkonnaga koos kõigi selle kultuuriliste, sotsiaalsete ja ühiskondlike tunnusoontega;
39. peab vajalikuks edendada mittekaubanduslike kohalike ja piirkondlike meediakanalite ning avalik-õigusliku ringhäälingu loomist ja säilitamist, et toetada mitmehäälset arutelu, tagada idapartnerluse riikide kodanikele juurdepääs sõltumatule teabele, toetada kvaliteetset ajakirjandust ja seega tõhusalt tõrjuda väärinfot;
40. viitab Donbassi elanikkonna erilisele olukorrale, sest nendeni jõuavad analoogringhäälingu kaudu vaid Venemaa Föderatsiooni kontrollitud kanalid, mille sisu on enamjaolt propagandistlik, ning kutsub seetõttu üles looma ELi tehnilise toetuse fondi Ukraina kohalike mittekaubanduslike raadiojaamade jaoks, kes edastavad Donbassi elanikkonnale sõltumatut teavet okupeerimata aladelt;

Kokkuvõtvad märkused

41. rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste erilist rolli, sest nad saavad tegutseda kõigis valdkondades, ning peab eriti oluliseks vahetuste edendamist ELi ja idapartnerluse riikide kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel linnade ja piirkondade partnerluste vormis, samuti idapartnerluse riikide endi omavalitsuste vahel;
42. kutsub sellega seoses üles looma programmi ELi ja idapartnerluse riikide kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vaheliste partnerluste bürokraatiavabaks ettevalmistamiseks, mis läbi avaneb samuti rohkem võimalusi selle eesmärkide praktiliseks rakendamiseks, tagades rahalise toetuse partnerluste tugevdamiseks;
43. väljendab muret, et mitmeaastase finantsraamistiku ettepanek aastateks 2021–2027 ei näe ette rohkemate rahaliste vahendite eraldamist uuele välisrahastamisvahendile (mis vahetaks muu hulgas välja Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendi), mida on vaja idapartnerluse riikide osas seatud eesmärkide elluviimiseks, kuigi see suurendaks mujal maailmas võetavatele meetmetele ELi üldeelarvest eraldatavat osa;
44. peab oluliseks, et Euroopa Liidu ja idapartnerluse riikide kohalike ja piirkondlike omavalitsuste konverentsi (CORLEAP) roll ei piirduks vaid vahetusplatvormiga, vaid et toetataks konkreetset territoriaalset koostööd tegevuste kaudu, mis ulatuvad võimalike partnerite tõhusast kokkuviiemisest kuni konkreetsete projektide nähtavuse tagamiseni; kohustub lisaks täitma ootusi, millega partnerid astuvad CORLEAPi, demonstreerides territoriaalse koostöö edu ja võimalusi ning suurendades idapartnerluse poliitika eeliste mõistmist ja nähtavust kodanike jaoks.

Brüssel, 4. juuli 2018

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Karl-Heinz LAMBERTZ

⁽¹⁾ COR-2016-00982-00-00-AC-TRA-ET.